



Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

9. juli 2020 *

»Præjudiciel forelæggelse – direktiv 93/13/EØF – kreditaftale om et personligt lån – aftalen fuldt ud opfyldt – konstatering af, at kontraktvilkår er urimelige – søgsmål med påstand om tilbagebetaling af beløb uretmæssigt opkrævet på grundlag af et urimeligt vilkår – regler for rettergangsmåden – almindeligt søgsmål, som ikke er genstand for en forældelsesfrist – almindeligt søgsmål af personlig og formueretlig art, som er genstand for en forældelsesfrist – forældelsesfristens begyndelsestidspunkt – objektivt tidspunkt, hvorfra forbrugeren har haft kendskab til, at der var tale om et urimeligt kontraktvilkår«

I de forenede sager C-698/18 og C-699/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Tribunalul Mureș (den særlige appeldomstol i Mureș, Rumænien) ved afgørelse af 12. juni 2018, indgået til Domstolen den 7. november 2018, i sagen

SC Raiffeisen Bank SA

mod

JB (sag C-698/18)

og

BRD Groupe Société Générale SA

mod

KC (sag C-699/18)

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, M. Vilaras, og dommerne S. Rodin (refererende dommer), D. Šváby, K. Jürimäe og N. Piçarra,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitssekretær: fuldmægtig R. Schiano,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 12. december 2019,

* Processprog: rumænsk.

efter at der er afgivet indlæg af:

- SC Raiffeisen Bank SA ved advokati V. Stoica, M.-B. Popescu og S. Bogdan,
- BRD Groupe Société Générale SA ved consilier juridic M. Siliște og advocate S. Olaru, M. Ceașescu og O. Partenie,
- KC ved avocată L.B. Luntraru,
- den rumænske regering først ved C.-R. Canțăr, E. Gane, A. Wellman og L. Lițu, derefter ved de tre sidstnævnte, som befuldmægtigede,
- den tjekkiske regering ved M. Smolek, J. Vlácil og L. Dvořáková, som befuldmægtigede,
- den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,
- den portugisiske regering ved L. Inez Fernandes, T. Paixão, P. Barros da Costa og C. Farto, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved N. Ruiz García og C. Gheorghiu, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 5. marts 2020, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2, litra b), artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29) samt af lighedsprincippet, effektivitetsprincippet og retssikkerhedsprincippet.
- 2 Disse anmodninger er fremsat inden for rammerne af tvister mellem dels SC Raiffeisen Bank SA (herefter »Raiffeisen Bank«) og JB, dels BRD Groupe Société Générale SA (herefter »Société Générale«) og KC vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt visse vilkår i kreditaftaler er urimelige.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 I 10., 12., 21., 23. og 24. betragtning til direktiv 93/13 anføres:

»[F]orbrugeren kan sikres en bedre beskyttelse gennem vedtagelse af ensartede bestemmelser vedrørende urimelige vilkår; disse bestemmelser skal finde anvendelse på alle aftaler, som indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere; dette direktiv finder derfor ikke anvendelse på bl.a. arbejdskontrakter, aftaler vedrørende arveret og familieret samt aftaler om oprettelse af selskaber og om disses vedtægter.

[...]

[D]e nationale lovgivninger giver imidlertid på nuværende tidspunkt kun mulighed for en delvis harmonisering; kun kontraktvilkår, der ikke er blevet individuelt forhandlet, er omfattet af dette direktiv; det er vigtigt at give medlemsstaterne mulighed for under overholdelse af [t]raktaten at sikre forbrugeren et højere beskyttelsesniveau ved at fastsætte strengere nationale bestemmelser end bestemmelserne i dette direktiv.

[...]

[M]edlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger til at hindre, at der fastsættes urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem en forbruger og en erhvervsdrivende, og til at sikre, at de, hvis de alligevel findes, ikke binder forbrugeren, og at aftalen fortsat er bindende for parterne på samme vilkår, hvis den kan videreføres uden de urimelige vilkår.

[...]

[P]ersoner eller organisationer, der i henhold til en medlemsstats lovgivning anses for at have en legitim interesse i forbrugerbeskyttelse, skal have mulighed for at indbringe sager vedrørende kontraktvilkår, der er udarbejdet med henblik på en generel anvendelse i forbrugeraftaler, især urimelige kontraktvilkår, enten for en retsmyndighed eller et administrativt organ, der er kompetent til at træffe afgørelse om klager eller indlede retsprocedurer; denne mulighed indebærer dog ikke en forudgående kontrol af de generelle betingelser inden for en given økonomisk sektor.

[M]edlemsstaternes retsmyndigheder og administrative organer skal råde over tilstrækkelige og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige vilkår i forbrugeraftaler til ophør.«

4 Direktivets artikel 2, litra b), bestemmer:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

b) »forbruger«: en fysisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler ikke handler som led i sit erhverv

[...]«

5 Det nævnte direktivs artikel 6, stk. 1, bestemmer:

»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«

6 Samme direktivs artikel 7, stk. 1 og 2, har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.

2. De i stk. 1 nævnte midler skal omfatte bestemmelser, i henhold til hvilke personer eller organisationer, der ifølge national lov har en legitim interesse i at beskytte forbrugerne, efter national ret kan indbringe en sag for retsmyndighederne eller de kompetente administrative myndigheder, for

at disse kan afgøre, om kontraktvilkår, der er udarbejdet med henblik på generel anvendelse, er af urimelig karakter, og anvende egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af sådanne kontraktvilkår til ophør.»

7 Artikel 8 i direktiv 93/13 er affattet således:

»Medlemsstaterne kan inden for det område, der omfattes af dette direktiv, vedtage eller bevare strengere bestemmelser, der er forenelige med traktaten, for at sikre et højere forbrugerbeskyttelsesniveau.«

8 Direktivets artikel 10, stk. 1, andet afsnit, bestemmer:

»Disse bestemmelser finder anvendelse på alle aftaler, der indgås efter den 31. december 1994.«

Rumænsk ret

9 Følgende fremgår af artikel 1, stk. 3, i Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori (lov nr. 193/2000 om urimelige vilkår i kontrakter indgået mellem erhvervsdrivende og forbrugere, herefter »lov nr. 193/2000«), der gennemfører direktiv 93/13 i rumænsk ret:

»Erhvervsdrivende må ikke indsætte urimelige vilkår i aftaler, der indgås med forbrugere.«

10 Denne lovs artikel 2, stk. 1, bestemmer:

»Ved »forbruger« forstås enhver fysisk person eller sammenslutning af fysiske personer, der i forbindelse med en af denne lov omfattet kontrakt ikke handler som led i sin handels-, industri-, produktions- eller håndværksvirksomhed eller sit liberale erhverv.«

11 Følgende fremgår af den nævnte lovs artikel 6:

»Urimelige kontraktvilkår i en kontrakt, som er konstateret enten personligt eller af organer med retlig beføjelse, har ingen virkning over for forbrugeren, og kontrakten vil kun have virkning, med forbrugerens accept, hvis dette fortsat er muligt, efter [at] de nævnte kontraktvilkår er udtaget.«

12 Samme lovs artikel 12, stk. 4, har følgende ordlyd:

»Bestemmelserne i stk. 1-3 berører ikke den ret, som en forbruger, der har indgået en adhæsionskontrakt, som indeholder et urimeligt vilkår, har til at anlægge et søgsmål med påstand om, at vilkåret ugyldiggøres, eller til at fremsætte en ulovlighedsindsigelse på de i loven fastsatte vilkår.«

13 Artikel 14 i lov nr. 193/2000 har følgende ordlyd:

»Forbrugere, der lider skade som følge af en kontrakt indgået i strid med bestemmelserne i denne lov, har ret til at anlægge sag ved domstolene i overensstemmelse med bestemmelserne i den civile lovbog og den civile retsplejelov.«

14 Artikel 993 i Codul civil af 1864 (den civile retsplejelov) fastsætter følgende i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen:

»En person, der betaler en gæld, fordi denne fejlagtigt tror, at denne er skyldner, har en tilbagesøgningsret mod kreditoren.

Denne ret bortfalder, hvis kreditor i god tro har udtømt sin ret som kreditor; solventen kan herefter vende sig mod den egentlige debitor.«

15 Nævnte lovs artikel 994 bestemmer:

»Foreligger der ond tro hos modtageren, har denne pligt til at tilbagebetale både hovedstol og renter eller andet afkast fra betalingstidspunktet.«

16 Civillovbogens artikel 1092 er affattet således:

»Enhver betaling forudsætter en skyld; såfremt der er sket betaling med urette, skal der ske tilbagebetaling.«

17 Artikel 1 i Decretul nr. 167 privitor la prescripția extinctivă (dekret nr. 167 om forældelsesfrist) af 10. april 1958, i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, bestemmer:

»Søgsmålsretten om formueretlige forhold forældes, hvis den ikke er blevet udøvet inden for den i loven fastsatte frist.

Forældelse af en søgsmålsret vedrørende en principal rettighed medfører forældelse af søgsmålsretten vedrørende accessoriske rettigheder.«

18 Bekendtgørelsens artikel 2 har følgende ordlyd:

»En retsakt kan påstås annulleret på et hvilket som helst tidspunkt ved et søgsmål eller ved en ulovlighedsindsigelse.«

19 Det nævnte dekrets artikel 7 fastsætter:

»Forældelsesfristen begynder at løbe på den dato, hvor søgsmålsretten eller retten til at kræve tvangsfuldbyrdelse opstår.

I forbindelse med forpligtelser, der skal opfyldes på kreditors foranledning, og forpligtelser uden en fastsat gennemførelsesfrist begynder forældelsesfristen at løbe på den dato, hvor retsforholdet opstår.«

20 Samme dekrets artikel 8 bestemmer:

»Forældelsesfristen i tilknytning til et erstatningssøgsmål vedrørende en skade, der er lidt som følge af en ulovlig omstændighed, begynder at løbe på den dato, hvor den skadelidte måtte have eller burde have haft kendskab til skaden såvel som til den person, der er ansvarlig for skaden.

Bestemmelserne i det foregående afsnit finder ligeledes anvendelse i tilfælde af ugrundet berigelse.«

Twisterne i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

Sag C-698/18

21 Den 26. juni 2008 indgik JB en kreditaftale med Raiffeisen Bank om et personligt lån på 4 168,41 EUR for en periode på 84 måneder, som udløb i løbet af 2015, på hvilket tidspunkt lånet blev indfriet fuldt ud af JB.

- 22 JB var af den opfattelse, at nogle af kontraktvilkårene var urimelige, og anlagde i december 2016 sag ved Judecătoria Târgu Mureş (retten i første instans i Târgu Mureş, Rumænien) med påstand om, at det blev fastslået, at kontraktvilkårene var urimelige, om tilbagebetaling af de beløb, som var blevet betalt i medfør af disse kontraktvilkår, og om betaling af lovbestemte renter.
- 23 Raiffeisen Bank gjorde ved en ulovlighedsindsigelse gældende, at JB ikke havde søgsmålskompetence i henhold til bestemmelserne i national ret på datoen for sagens anlæg, fordi han ikke længere havde egenskab af forbruger, eftersom kontraktforholdet mellem parterne var ophørt, og idet kreditaftalen var ophørt året før, fordi den fuldt ud var blevet opfyldt.
- 24 Judecătoria Târgu Mureş (retten i første instans i Târgu Mureş) gav JB medhold. Denne ret lagde til grund, at JB var forbruger på tidspunktet for indgåelsen af den omhandlede kreditaftale, og at den omstændighed, at aftalen i det hele var opfyldt, ikke var til hinder for undersøgelsen af den angiveligt urimelige karakter af vilkår i denne aftale. Den nævnte ret var af den opfattelse, at de betingelser, der følger af de nationale bestemmelser, var opfyldt, dvs. at de pågældende vilkår ikke var blevet forhandlet direkte med forbrugeren, og at de, til skade for denne og i strid med kravet om god tro, skabte en betydelig ulighed mellem parternes rettigheder og forpligtelser. Efter at have understreget, at et vilkår, der er fastslået at være urimeligt, ikke kan skabe forpligtelser for forbrugeren, sidestillede den nævnte ret den manglende bindende virkning med ordningen om absolut ugyldighed og anvendte princippet *restitutio in integrum* for at pålægge Raiffeisen Bank en pligt til at tilbagebetale de beløb, som var blevet betalt af JB i medfør af de kontraktvilkår, som blev anset for urimelige, med tillæg af lovbestemte renter fra datoen for Raiffeisen Banks opkrævning af disse beløb og indtil den faktiske tilbagebetaling heraf.
- 25 Raiffeisen Bank har iværksat appel ved den forelæggende ret, idet den har gjort gældende, at JB ikke længere havde egenskab af forbruger på tidspunktet for anlæggelsen af søgsmålet, fordi kreditaftalen var ophørt, eftersom den fuldt ud var blevet opfyldt.
- 26 Den forelæggende ret har anført, at i overensstemmelse med de rumænske domstoles faste praksis sidestilles den omstændighed, at urimelige vilkår ikke anses for at have bindende virkning, med ordningen om absolut ugyldighed. Den har ligeledes anført, at det følger af bestemmelserne i artikel 12, stk. 4, i lov nr. 193/2000, at en forbruger, som agter at gøre gældende, at et kontraktvilkår er urimeligt, følger de almindelige regler for ugyldighedssøgsmål med henblik herpå. De rumænske domstole har imidlertid anlagt forskellige fortolkninger med hensyn til opretholdelsen af egenskaben af forbruger i tilfælde, hvor en aftale er opfyldt i det hele, og følgelig af retten til at anlægge et søgsmål med påstand om tilbagebetaling af de ydelser, der er erlagt på grundlag af vilkår, der er fastslået at være urimelige.
- 27 På den ene side ophører forbrugeren som omhandlet i direktiv 93/13 ifølge den tilgangsvinkel, der er følges af de lavere retsinstanser – henset til det forhold, at søgsmål om absolut ugyldighed i henhold til rumænsk ret ikke er genstand for forældelse – ikke med at være forbruger som sådan efter opfyldelsen af aftalen i det hele, og forbrugeren kan på ethvert tidspunkt anlægge søgsmål med påstand om, at det fastslås, at vilkåret er ugyldigt eller ulovligt. Ifølge denne tilgangsvinkel har forbrugeren ret til at anlægge et søgsmål med påstand om tilbagebetaling inden for en frist på tre år, som begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor ugyldigheden af de urimelige vilkår er fastslået i overensstemmelse med de almindelige regler om ugyldighed.
- 28 På den anden side har den forelæggende ret oplyst, at Înalta Curte de Casație și Justiție (kassationsdomstol, Rumænien) har lagt en anden tilgangsvinkel til grund, nemlig at sanktionen i tilfælde af, at det fastslås, at kontraktvilkår er urimelige, er *sui generis*, hvilket indebærer, at deres virkninger for fremtiden ophæves, uden at der herved stilles spørgsmålstegn ved de ydelser, der allerede er leveret.

- 29 Den forelæggende ret er imidlertid af den opfattelse, at der kan anlægges en fortolkning, der gør det muligt at afbalancere princippet om et højt forbrugerbeskyttelsesniveau og retssikkerhedsprincippet. Efter den nævnte rets opfattelse er den dato, hvorpå den pågældende aftale ophører – dvs. når forbrugeren er fritaget for enhver forpligtelse over for den erhvervsdrivende og således ikke længere kan anses for at befinde sig i en svagere stilling end denne sidstnævnte – en dato, der kan fastslås objektivt, og hvor forbrugeren bør eller burde have kendskab til kontraktvilkåret eller -vilkårenes urimelige karakter, og fra hvilken fristen på tre år for at anlægge et søgsmål med henblik på udøvelse af en formueretlig rettighed, herunder et søgsmål med påstand om tilbagebetaling, begynder at løbe.
- 30 En sådan tilgangsvinkel gør det muligt at undgå, at udløsningen af fristen på tre år kun afhænger af forbrugers vilje, men påvirker samtidig ikke dennes mulighed for på et hvilket som helst tidspunkt at anmode om, at det fastslås, at vilkår i en aftale indgået med en erhvervsdrivende er urimelige, hvorved den erhvervsdrivendes opmærksomhed henledes på disse vilkårs urimelige karakter.
- 31 I det foreliggende tilfælde har JB anlagt et søgsmål med påstand om, at det fastslås, at kontraktvilkår i kreditaftalen indgået med Raiffeisen bank er ugyldige, om, at vilkårene erklæres absolut ugyldige, og om, at det pålægges Raiffeisen at tilbagebetale de med urette betalte beløb næsten et år efter udløbet af aftalen, dvs. inden for fristen på tre år, der følger af de almindelige regler for anlæggelse af søgsmål med henblik på udøvelse af en formueretlig rettighed.

Sag C-699/18

- 32 Den 28. maj 2003 indgik KC og en anden part som medlåntager en kreditaftale med Société Générale om optagelse af et personligt lån på 17 000 EUR for en periode på 120 måneder. Denne kontrakt ophørte som følge af en førtidig indfrielse.
- 33 Da KC var af den opfattelse, at visse af kontraktvilkårene i denne kontrakt var urimelige, anlagde denne i juli 2016 sag ved Judecătoria Târgu Mureş (retten i første instans i Târgu Mureş) med påstand om, at det blev fastslået, at disse vilkår er urimelige. KC nedlagde påstand om annullation af disse vilkår, om tilbagebetaling af de beløb, der var betalt på grundlag heraf, og om betaling af lovbestemte renter beregnet fra datoen for Société Générales opkrævning af disse beløb og indtil deres faktiske tilbagebetaling.
- 34 Société Générale fremsatte en formalitetsindsigelse med henvisning til KC's manglende søgsmålskompetence i henhold til national ret vedrørende urimelige vilkår i forbrugeraftaler. Société Générale gjorde gældende, at på datoen for anlæggelsen af søgsmålet havde KC ikke længere egenskab af forbruger, eftersom forholdet mellem parterne på denne dato ikke længere forelå, og den omhandlede kontrakt var blevet opfyldt mere end 11 år tidligere ved førtidig indfrielse.
- 35 Judecătoria Târgu Mureş (retten i første instans i Târgu Mureş) gav KC delvist medhold. Den nævnte ret lagde til grund, at KC havde egenskab af forbruger ved indgåelsen af kreditaftalen med Société Générale, og at det forhold, at virkningerne af denne aftale var blevet opfyldt fuldt ud, ikke var til hinder for undersøgelsen på grundlag af direktiv 93/13 af den angiveligt urimelige karakter af vilkårene i denne aftale, således at det ikke med rette kunne gøres gældende over for KC, at denne havde tiltrådt alle vilkårene i kreditaftalen og havde opfyldt den. Den nævnte ret var af den opfattelse, at de betingelser, der er fastsat i national ret, var opfyldt, dvs. at de pågældende kontraktvilkår ikke var blevet forhandlet direkte med forbrugeren, og at de, til skade for denne og i strid med kravet om god tro, skabte en betydelig ulighed mellem parternes rettigheder og forpligtelser. Den nævnte ret fastslog, at disse vilkår ikke var bindende for forbrugeren, og at de ikke havde virkninger i forhold til denne, og anså den anvendelige sanktion for at være sanktionen med konstatering af pågældende vilkårs absolutte ugyldighed. Henset til den tilbagevirkende kraft af konstateringen af absolut ugyldighed tog

den nævnte ret påstanden om tilbagebetaling af de beløb, der var betalt på grundlag af de vilkår, der var fastslået at være urimelige, med tillæg af lovbestemt rente beregnet fra datoen for indgivelse af det indledende processkrift, til følge.

- 36 Société Générale har iværksat appel ved den forelæggende ret, idet selskabet har gentaget sit argument, hvorefter KC ikke længere havde egenskab af forbruger på tidspunktet for anlæggelse af søgsmålet, fordi kreditaftalen var ophørt 11 år tidligere ved førtidig indfrielse. Société Générale har ligeledes påberåbt sig argumenter vedrørende de betingelser, der stilles i national ret med henblik på konstateringen af den angiveligt urimelige karakter af et kontraktvilkår.
- 37 Den forelæggende ret har besluttet at forelægge spørgsmål for Domstolen i sag C-699/18 af de samme grunde som dem, der er anført inden for rammerne af sag C-698/18.
- 38 Den forelæggende ret har imidlertid fremhævet, at KC har anlagt søgsmålet med påstand om, at det fastslås, at kreditaftalens vilkår er urimelige, 11 år efter aftalens ophør, dvs. efter udløbet af fristen på tre år, der følger af de almindelige regler for anlæggelse af søgsmål med henblik på udøvelse af en formueretlig rettighed.
- 39 Under disse omstændigheder har Tribunalul Specializat Mureș (den særlige appeldomstol i Mureș, Rumænien) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål, som er formuleret ens i sag C-698/18 og sag C-699/18:
- »1) Tillader bestemmelserne i [...] direktiv 93/13 [...], herunder navnlig 12., 21. og 23. betragtning samt artikel 2, litra b), artikel 6, stk. 1, artikel 7, stk. 2, og artikel 8, i medfør af princippet om procesautonomi og det hermed forbundne ækvivalensprincip og effektivitetsprincip en helhed af retsmidler, som består af et almindeligt søgsmål, som ikke er genstand for forældelse, og hvis formål det er, at det fastslås, at visse kontraktvilkår indeholdt i forbrugeraftaler er urimelige, og et almindeligt søgsmål af personlig og formueretlig art, som er genstand for forældelse, og hvormed forfølges direktivets mål om at fjerne virkningerne af alle de forpligtelser, som er affødt af eller gennemført i medfør af et kontraktvilkår, som det er blevet fastslået er urimeligt i forhold til forbrugeren?
- 2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, er de samme bestemmelser da til hinder for en fortolkning afledt af anvendelsen af princippet om sikkerheden af civilretlige retsforhold, hvorefter det objektive tidspunkt, hvorfra forbrugeren måtte have eller burde have haft kendskab til, at der var tale om et urimeligt kontraktvilkår, er det tidspunkt, hvor den kreditaftale, inden for rammerne af hvilken denne havde egenskab af forbruger, ophørte?»
- 40 Ved afgørelse truffet af Domstolens præsident den 12. december 2018 blev sagerne C-698/18 og C-699/18 forenet med henblik på den skriftlige forhandling, den mundtlige forhandling og dommen.

Om de præjudicielle spørgsmål

Om Domstolens kompetence og formaliteten med hensyn til de præjudicielle spørgsmål

- 41 Det bemærkes for det første, at Domstolen ifølge fast praksis kun har kompetence til at fortolke EU-retten med hensyn til anvendelsen heraf i en medlemsstat fra tidspunktet for dennes tiltræden til Den Europæiske Union (kendelse af 3.7.2014, Tudoran, C-92/14, EU:C:2014:2051, præmis 27).

- 42 For det andet skal der – for så vidt som det fremgår af artikel 10, stk. 1, andet afsnit, i direktiv 93/13, at direktivet kun finder anvendelse på aftaler, der er indgået efter den 31. december 1994, hvor fristen for gennemførelsen af direktivet udløb – tages hensyn til den dato, hvor de i hovedsagerne omhandlede aftaler blev indgået, med henblik på at afgøre, om direktivet finder anvendelse på disse aftaler, idet den periode, hvor disse aftaler har virkning, ikke er relevant (kendelse af 3.7.2014, Tudoran, C-92/14, EU:C:2014:2051, præmis 28).
- 43 I det foreliggende tilfælde tiltrådte Rumænien Unionen den 1. januar 2007, mens den i sag C-698/18 omhandlede kreditaftale blev indgået den 26. juni 2008, og den i sag C-699/18 omhandlede kreditaftale blev indgået den 28. maj 2003.
- 44 Direktiv 93/13 finder derfor anvendelse *ratione temporis* på tvisten i hovedsagen i sag C-698/18. Direktiv 93/13 finder derimod ikke anvendelse *ratione temporis* på tvisten i hovedsagen i sag C-699/18.
- 45 For det andet skal den rumænske regerings argument med hensyn til sag C-698/18 undersøges, for så vidt som det herved gøres gældende, at besvarelsen af det andet spørgsmål alene afhænger af fortolkningen og anvendelsen af bestemmelser i national ret.
- 46 I denne henseende bemærkes, at det inden for rammerne af en procedure i henhold til artikel 267 TEUF, som er baseret på en klar adskillelse mellem de nationale retters og Domstolens funktioner, alene er den nationale ret, der har kompetence til at fastlægge og vurdere hovedsagens faktiske omstændigheder og til at fortolke og anvende national ret. Det tilkommer ligeledes udelukkende den nationale ret, som tvisten er indbragt for, og som har ansvaret for den retsafgørelse, der skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere såvel nødvendigheden som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse (dom af 26.5.2011, Stichting Natuur en Milieu m.fl., C-165/09 – C-167/09, EU:C:2011:348, præmis 47).
- 47 I det foreliggende tilfælde vedrører spørgsmålene i sag C-698/18 nærmere bestemt spørgsmålet, om bestemmelserne i rumænsk ret om frister for anlæggelse af søgsmål på området for urimelige kontraktvilkår i forbrugerftaler er i overensstemmelse med adskillige bestemmelser i direktiv 93/13 og generelle EU-retlige principper, og ikke tvistens realitet eller fortolkningen og anvendelsen af bestemmelser i den nationale lovgivning.
- 48 Under disse omstændigheder har Domstolen dels kompetence til at besvare spørgsmålene i sag C-698/18, og de kan antages til realitetsbehandling, dels har Domstolen ikke kompetence til at besvare spørgsmålene i sag C-699/18.

Det første spørgsmål i sag C-698/18

- 49 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 2, litra b), artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at disse bestemmelser ikke er til hinder for en national lovgivning, der – samtidig med, at den foreskriver, at søgsmål, der anlægges med påstand om, at det fastslås, at et vilkår i en aftale indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger er ugyldigt, ikke er genstand for en forældelsesfrist – foreskriver, at det søgsmål, der skal sikre genoprettelse af en tidligere tilstand efter denne konstatering, er genstand for en forældelsesfrist.
- 50 I denne henseende skal det bemærkes, at medlemsstaterne i medfør af artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fastsætte, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, ikke binder forbrugeren, i henhold til deres nationale lovgivning.

- 51 I betragtning af karakteren og betydningen af den offentlige interesse, som den beskyttelse, direktiv 93/13 giver forbrugerne, hviler på, skal direktivets artikel 6 derfor anses for ligeværdig med nationale regler, der inden for den interne retsorden har rang af ufravigelige retsgrundsætninger (dom af 20.9.2018, OTP Bank og OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, præmis 89).
- 52 Henset ligeledes til arten og betydningen af den offentlige interesse, som den beskyttelse, der er sikret forbrugerne, hviler på, pålægger direktiv 93/13, således som det fremgår af direktivets artikel 7, stk. 1, sammenholdt med 24. betragtning hertil, medlemsstaterne at fastsætte egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør (dom af 30.4.2014, Kásler og Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, præmis 78, og af 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 og C-308/15, EU:C:2016:980, præmis 56).
- 53 Med henblik herpå påhviler det de nationale retter at udelukke anvendelsen af urimelige kontraktvilkår, således at de ikke binder forbrugeren, medmindre forbrugeren gør indsigelse herimod (jf. i denne retning dom af 7.11.2019, Profi Credit Polska, C-419/18 og C-483/18, EU:C:2019:930, præmis 47).
- 54 Det følger heraf ifølge Domstolens praksis, at artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at et kontraktvilkår, der er erklæret urimeligt, principielt skal anses for aldrig at have eksisteret, hvorfor det ikke kan have nogen virkning over for forbrugeren. En retslig konstatering af, at et sådant vilkår er urimeligt, skal følgelig principielt have den virkning, at den retlige situation og de faktiske forhold, som forbrugeren ville have befundet sig i uden det nævnte vilkår, genoprettes. Det følger heraf, at den nationale rets forpligtelse til at tilsidesætte et urimeligt kontraktvilkår, der pålægger betaling af beløb, der viser sig at være uretmæssige, principielt medfører en dertil svarende pligt til tilbagebetaling af de samme beløb (dom af 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 og C-308/15, EU:C:2016:980, præmis 61 og 62).
- 55 Ifølge Domstolens praksis er den beskyttelse, som ved direktiv 93/13 sikres forbrugerne, ganske vist til hinder for en national ordning, der forbyder den nationale ret efter udløbet af en forældelsesfrist af egen drift eller efter en indsigelse fra forbrugeren at henvise til et urimeligt vilkår i aftalen (dom af 21.11.2002, Cofidis, C-473/00, EU:C:2002:705, præmis 38).
- 56 I denne henseende har Domstolen imidlertid medgivet, at forbrugerbeskyttelsen ikke er absolut (dom af 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 og C-308/15, EU:C:2016:980, præmis 68), og at fastsættelse af rimelige, præklusive søgsmålsfrister af hensyn til retssikkerheden er foreneligt med EU-retten (dom af 6.10.2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, præmis 41, og af 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 og C-308/15, EU:C:2016:980, præmis 69).
- 57 Det følger i denne henseende af Domstolens faste praksis, at det i mangel af EU-retlige bestemmelser på området tilkommer medlemsstaterne at fastsætte de nærmere processuelle bestemmelser til sikring af beskyttelsen af de rettigheder, som EU-retten medfører for borgerne, dog på betingelse af dels at disse bestemmelser ikke må være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende situationer af national art (ækvivalensprincippet), dels at de i praksis ikke må gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der tillægges i henhold til Unionens retsorden (effektivitetsprincippet) (jf. bl.a. dom af 26.10.2006, Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis).
- 58 Det første spørgsmål i sag C-698/18 skal derfor besvares med, at artikel 2, litra b), artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at disse bestemmelser ikke er til hinder for en national lovgivning, der – samtidig med, at den foreskriver, at søgsmål, der anlægges med påstand om, at det fastslås, at et vilkår i en aftale indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger er ugyldigt, ikke er genstand for en forældelsesfrist – foreskriver, at det søgsmål, der skal sikre genoprettelse af en tidligere tilstand efter denne konstatering, er genstand for en forældelsesfrist, forudsat dels, at denne frist ikke er mindre gunstig end den, der gælder for tilsvarende søgsmål på grundlag af national ret

(ækvivalensprincippet), dels ikke må være udformet således, at den i praksis gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve rettigheder, der tillægges borgerne i henhold til Unionens retsorden (effektivitetsprincippet).

Det andet spørgsmål i sag C-698/18

- 59 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 2, litra b), artikel 6, stk. 1 og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 samt ækvivalensprincippet, effektivitetsprincippet og retssikkerhedsprincippet skal fortolkes således, at disse bestemmelser og principper er til hinder for en retslig fortolkning af den nationale lovgivning, hvorefter anlæggelse af et søgsmål med påstand om tilbagebetaling af beløb, der er uretmæssigt opkrævet på grundlag af et urimeligt vilkår i en aftale indgået mellem en forbruger og en erhvervsdrivende, er genstand for en forældelsesfrist på tre år, der begynder at løbe fra datoen for den fuldstændige opfyldelse af aftalen, idet forbrugeren fra denne dato anses for at have kendskab til dette vilkårs urimelige karakter.
- 60 Hvad for det første angår effektivitetsprincippet følger det af fast retspraksis, at spørgsmålet om, hvorvidt en national processuel bestemmelse gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at anvende EU-retten, skal bedømmes under hensyn til, hvilken stilling bestemmelsen indtager i den samlede procedure, herunder dens forløb og dens særlige kendetegn, for de forskellige nationale instanser. Ud fra disse betragtninger skal der i givet fald tages hensyn til de principper, der ligger til grund for den nationale retsplejeordning, såsom beskyttelsen af retten til forsvar, retssikkerhedsprincippet og princippet om en hensigtsmæssig sagsbehandling (dom af 26.6.2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, præmis 48 og den deri nævnte retspraksis).
- 61 Ved analysen af kendetegnene ved den i hovedsagen omhandlede frist skal der tages hensyn til disse aspekter. Således som generaladvokaten har anført i punkt 70 i forslaget til afgørelse, skal denne analyse bl.a. omfatte forældelsesfristens varighed og betingelserne for dens anvendelse, herunder den metode, der er blevet valgt, for at den nævnte frist begynder at løbe (jf. ligeledes, analogt, dom af 29.10.2015, BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, præmis 27).
- 62 I denne henseende fremgår det af Domstolens praksis, at rimelige, præklusive søgsmålsfrister, der fastsættes af retssikkerhedshensyn, ikke i praksis kan antages at gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt i praksis at udøve de rettigheder, der tillægges i henhold til EU-retten, hvis disse frister materielt er tilstrækkeligt lange til, at forbrugeren kan forberede og iværksætte et effektivt retsmiddel (dom af 29.10.2015, BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, præmis 28 og 29).
- 63 I det foreliggende tilfælde har den forelæggende ret anført, at der er tale om anvendelsen af den almindelige forældelsesfrist på tre år – der ifølge den fortolkning, som den forelæggende ret foretrækker, begynder at løbe fra den fuldstændige opfyldelse af den aftale, der er indgået med en erhvervsdrivende – på det søgsmål, der har til formål at sikre genoprettende virkninger af konstateringen af, at et urimeligt kontraktvilkår er ugyldigt. Ifølge den forelæggende ret anses et sådant begyndelsestidspunkt for at svare til den dato, hvor forbrugeren havde eller måtte have haft kendskab til, at et eller flere vilkår i denne aftale var urimelige.
- 64 For så vidt som den er fastsat og kendt på forhånd, forekommer en forældelsesfrist på tre år principielt at være materielt tilstrækkelig til, at forbrugeren kan forberede og iværksætte et effektivt retsmiddel.
- 65 Imidlertid skal der, i det omfang den fortolkning af national ret som den forelæggende ret har påtænkt sig at anlægge, indebærer, at forældelsesfristen begynder at løbe fra datoen for aftalens fuldstændige opfyldelse, tages højde for den omstændighed, at det er muligt, at forbrugeren ikke er bekendt med, at et vilkår, der findes i aftalen, indgået med en erhvervsdrivende, er urimeligt, eller ikke er bekendt med

omfanget af deres rettigheder, der udspringer af direktiv 93/13 (jf. i denne retning dom af 13.9.2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, præmis 69), og dette selv på tidspunktet for eller efter aftalens fulde opfyldelse.

- 66 I denne henseende skal det bemærkes, at den ved direktiv 93/13 indførte beskyttelsesordning hviler på den betragtning, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende såvel hvad angår forhandlingsstyrke som informationsniveau, og at forbrugeren som følge heraf tiltræder betingelser, som på forhånd er udarbejdet af den erhvervsdrivende, uden at forbrugeren kan øve nogen indflydelse på disses indhold (dom af 19.12.2019, Bondora, C-453/18 og C-494/18, EU:C:2019:1118, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis).
- 67 Henset til denne omstændighed og til den svagere stilling, som forbrugeren befinder sig i, må det fastslås, at en forældelsesfrist på tre år, der begynder at løbe fra datoen for den fuldstændige opfyldelse af aftalen, ikke kan sikre forbrugeren en effektiv beskyttelse, eftersom denne frist risikerer at være udløbet, allerede inden forbrugeren har kunnet få kendskab til den urimelige karakter af et vilkår, der er indeholdt i aftalen. En sådan frist gør det derfor uforholdsmæssigt vanskeligt for forbrugeren at udøve de rettigheder, som direktiv 93/13 tillægger denne.
- 68 Konklusionen ændres ikke af den betragtning, som den forelæggende ret har anlagt, hvorefter forbrugeren mister denne egenskab på tidspunktet for den fuldstændige opfyldelse af aftalen.
- 69 Det skal i denne henseende indledningsvis bemærkes, at ensartede bestemmelser vedrørende urimelige vilkår, således som det fremgår af tiende betragtning til direktiv 93/13, skal finde anvendelse på »alle aftaler«, som indgås mellem »erhvervsdrivende« og »forbrugere«, som defineret i direktivets artikel 2, litra b) og c) (dom af 21.3.2019, Pouvin og Dijoux, C-590/17, EU:C:2019:232, præmis 19).
- 70 I overensstemmelse med artikel 2, litra b), i direktiv 93/13 er en »forbruger« en fysisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler ikke handler som led i sit erhverv (dom af 21.3.2019, Pouvin og Dijoux, C-590/17, EU:C:2019:232, præmis 22).
- 71 I denne henseende skal det fastslås, at definitionen af begrebet »forbruger« i artikel 2, litra b), i direktiv 93/13 ikke indeholder noget element, der gør det muligt at afgøre, på hvilket tidspunkt en kontrahent ophører med at være forbruger i direktivets forstand, og dermed ikke længere kan påberåbe sig den beskyttelse, som direktivet giver den pågældende.
- 72 Denne bestemmelse skal imidlertid fortolkes i sammenhæng med den beskyttelsesordning, der er indført ved direktiv 93/13, under hensyn til den formodning, der er nævnt i denne doms præmis 67, om, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende.
- 73 Som generaladvokaten har anført i punkt 57 i forslaget til afgørelse, ændrer opfyldelsen af aftalen ikke med tilbagevirkende kraft den omstændighed, at forbrugeren ved indgåelsen af aftalen befandt sig i en svagere stilling. Under disse omstændigheder er en begrænsning af den beskyttelse, som direktiv 93/13 giver forbrugeren, til kun at bestå, mens den pågældende aftale opfyldes, således at en fuldstændig opfyldelse af aftalen udelukker enhver mulighed for, at forbrugeren kan påberåbe sig denne beskyttelse, ikke forenelig med den beskyttelsesordning, der er indført ved dette direktiv. En sådan begrænsning er særligt uantagelig, således som den polske regering har gjort gældende, i forbindelse med aftaler, der, som f.eks. en købsaftale, gennemføres umiddelbart efter eller på tidspunktet for deres indgåelse, eftersom den ikke giver forbrugerne en rimelig frist til at anfægte urimelige kontraktvilkår i sådanne aftaler.
- 74 Det følger heraf, at begrebet »forbruger« i artikel 2, litra b), i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at den omstændighed, at en aftale er fuldstændig opfyldt, ikke udelukker, at en aftalepart kan kvalificeres som »forbruger« som omhandlet i denne bestemmelse.

- 75 Det følger af det ovenstående, at effektivitetsprincippet er til hinder for, at et søgsmål med påstand om tilbagebetaling gøres til genstand for en forældelsesfrist på tre år, der begynder at løbe fra den dato, hvor aftalen ophører, uanset om forbrugeren på denne dato havde eller med rimelighed måtte have haft kendskab til den urimelige karakter af et vilkår i den aftale, som den pågældende har påberåbt sig til støtte for sit tilbagebetalingssøgsmål, idet sådanne forældelsesfrister kan gøre det uforholdsmæssigt vanskeligt for forbrugeren at udøve sine rettigheder i henhold til direktiv 93/13.
- 76 Det bemærkes, at det følger af Domstolens praksis, at det er en betingelse for, at dette princip er overholdt, at den pågældende nationale regel finder anvendelse uden forskel på søgsmål, der vedrører de rettigheder, som borgerne har i henhold til EU-retten, og søgsmål, der vedrører tilsidesættelse af national ret, og hvor sagsgenstanden og søgsmålsgrundlaget er lignende (dom af 27.2.2014, Pohotovost, C-470/12, EU:C:2014:101, præmis 47).
- 77 I denne henseende tilkommer det udelukkende den nationale ret, som har direkte kendskab til de gældende processuelle regler, at efterprøve, om søgsmålene ligner hinanden ud fra sagsgenstanden, søgsmålsgrundlaget og de væsentligste forhold (dom af 12.2.2015, Baczó og Vizsnyiczai, C-567/13, EU:C:2015:88, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).
- 78 I det foreliggende tilfælde fremgår det af redegørelserne i anmodningen om præjudiciel afgørelse, at det forhold, at urimelige vilkår ikke kan gøres gældende, i overensstemmelse med de rumænske retters faste praksis sidestilles med ordningen med absolut ugyldighed. I denne forbindelse har den forelæggende ret præciseret, at virkningen absolut ugyldighed i henhold til rumænsk ret indebærer en genoprettelse af den tidligere tilstand ved hjælp af et søgsmål med påstand om tilbagebetaling af det med urette betalte beløb for så vidt angår gensidigt bebyrdende aftaler. I henhold til rumænsk ret begynder forældelsesfristen i tilfælde af anlæggelse af et sådant søgsmål at løbe fra det tidspunkt, hvor søgsmålsgrunden fastslås retsligt.
- 79 Den forelæggende ret har anført, at det af retssikkerhedsmæssige grunde derimod er muligt at lade fristen for tilbagebetaling af beløb, der er betalt på grundlag af et urimeligt vilkår i en aftale indgået med en forbruger, løbe fra datoen for den fuldstændige opfyldelse af aftalen og ikke fra datoen for den retslige konstatering af det omhandlede vilkårs urimelige karakter og følgelig dets ugyldighed.
- 80 Det følger heraf, med forbehold af undersøgelsen af de omhandlede ligheder, at kun den forelæggende ret er i stand til at kontrollere, om denne rets påtænkte fortolkning, der er gengivet i præmissen ovenfor, indebærer, at der fastlægges forskellige proceduremæssige fremgangsmåder, der indebærer, at søgsmål, der anlægges på grundlag af beskyttelsesordningen i direktiv 93/13, undergives en mindre fordelagtig behandling. En sådan forskellig behandling kan ikke, således som generaladvokaten har anført i punkt 84 i forslaget, begrundes med henvisning til retssikkerhedshensyn.
- 81 Selv om forældelsesfristerne har til formål at garantere retssikkerheden (jf. i denne retning dom af 30.4.2020, Nelson Antunes da Cunha, C-627/18, EU:C:2020:321, præmis 60), er det ikke desto mindre korrekt, at for så vidt som den rumænske lovgiver har fundet, at retssikkerhedsprincippet ikke er til hinder for anvendelsen af forældelsesfristen på de søgsmål, der er omhandlet i denne doms præmis 79, kan dette princip ikke anses for at være til hinder for anvendelsen, i medfør af ækvivalensprincippet, af den samme frist på søgsmål, der er støttet på den beskyttelsesordning, der er fastsat i direktiv 93/13.
- 82 Det følger af ovenstående betragtninger, at med forbehold af den forelæggende rets efterprøvelse af ligheden mellem de nævnte søgsmål skal ækvivalensprincippet fortolkes således, at det er til hinder for en fortolkning af den nationale lovgivning, hvorefter forældelsesfristen for et søgsmål anlagt med påstand om tilbagebetaling af beløb, der er betalt med urette på grundlag af et urimeligt vilkår, begynder at løbe fra datoen for den fuldstændige opfyldelse af aftalen, mens denne samme frist, når der er tale om et lignende søgsmål i national ret, begynder at løbe på den dato, hvor søgsmålsgrunden fastslås retsligt.

- 83 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det andet spørgsmål i sag C-698/18 besvares med, at artikel 2, litra b), artikel 6, stk. 1 og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 samt ækvivalensprincippet, effektivitetsprincippet og retssikkerhedsprincippet skal fortolkes således, at disse bestemmelser og principper er til hinder for en retslig fortolkning af den nationale lovgivning, hvorefter anlæggelse af et søgsmål med påstand om tilbagebetaling af beløb, der er uretmæssigt opkrævet på grundlag af et urimeligt vilkår i en aftale indgået mellem en forbruger og en erhvervsdrivende, er genstand for en forældelsesfrist på tre år, der begynder at løbe fra datoen for den fuldstændige opfyldelse af aftalen, når det formodes – uden at dette undersøges – at forbrugeren fra denne dato må have haft kendskab til dette vilkårs urimelige karakter, eller når denne frist for lignende søgsmål, der støttes på visse bestemmelser i national ret, først begynder at løbe på datoen, hvor søgsmålsgrunden for disse søgsmål fastslås retsligt.

Sagsomkostninger

- 84 Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for de forelæggende retter, tilkommer det disse at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, der er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 2, litra b), artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler skal fortolkes således, at disse bestemmelser ikke er til hinder for en national lovgivning, der – samtidig med, at den foreskriver, at søgsmål, der anlægges med påstand om, at det fastslås, at et vilkår i en aftale indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger er ugyldigt, ikke er genstand for en forældelsesfrist – foreskriver, at det søgsmål, der skal sikre genoprettelse af en tidligere tilstand efter denne konstatering, er genstand for en forældelsesfrist, forudsat dels, at denne frist ikke er mindre gunstig end den, der gælder for tilsvarende søgsmål på grundlag af national ret (ækvivalensprincippet), dels ikke må være udformet således, at den i praksis gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve rettigheder, der tillægges borgerne i henhold til Unionens retsorden, navnlig direktiv 93/13 (effektivitetsprincippet).
- 2) Artikel 2, litra b), artikel 6, stk. 1 og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 samt ækvivalensprincippet, effektivitetsprincippet og retssikkerhedsprincippet skal fortolkes således, at disse bestemmelser og principper er til hinder for en retslig fortolkning af den nationale lovgivning, hvorefter anlæggelse af et søgsmål med påstand om tilbagebetaling af beløb, der er uretmæssigt opkrævet på grundlag af et urimeligt vilkår i en aftale indgået mellem en forbruger og en erhvervsdrivende, er genstand for en forældelsesfrist på tre år, der begynder at løbe fra datoen for den fuldstændige opfyldelse af aftalen, når det formodes – uden at dette undersøges – at forbrugeren fra denne dato må have haft kendskab til dette vilkårs urimelige karakter, eller når denne frist for lignende søgsmål, der støttes på visse bestemmelser i national ret, først begynder at løbe på datoen, hvor søgsmålsgrunden for disse søgsmål fastslås retsligt.
- 3) Den Europæiske Unions Domstol har ikke kompetence til at besvare de af Tribunalul Specializat Mureș (den særlige appeldomstol i Mureș, Rumænien) forelagte spørgsmål, der er indeholdt i dens afgørelse af 12. juni 2018 for så vidt angår sag C-699/18.

Underskrifter